

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 12/2024
10.07.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Куљак, адвокат из ..., против туженог Дома за смештај и негу старих лица „...“ из ..., ради поништаја анекса уговора о раду, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1835/19 од 02.10.2019. године, у седници одржаној дана 10.07.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1835/19 од 02.10.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Прокупљу П1 163/18 од 20.02.2019. године, а одбија захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 12.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П1 163/18 од 20.02.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и поништен је као незаконит Анекс 3 Уговора о раду број ...-... од 05.05.2017. године, закључен између тужиоца и туженог. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоца распореди на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка од 106.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1835/19 од 02.10.2019. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се поништи као незаконит Анекс 3 Уговора о раду од 05.05.2017. године, закључен између тужиоца и туженог, те да се тужени обавезе да га распореди на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима, као и захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставо другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка од 172.500,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију, са захтевом за накнаду трошкова састава истог.

Решењем Врховног касационог суда Рев2 186/2020 од 06.02.2020. године, одбачена је као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против наведене пресуде Апелационог суда у Нишу.

Одлуком Уставног суда Уж 4297/2020 од 14.03.2024. године, усвојена је уставна жалба тужиоца и утврђено да је решењем Врховног касационог суда Рев2 186/20 од 06.02.2020. године, подносиоцу уставне жалбе повређено право на правично суђење, зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије и поништено наведено решење Врховног касационог суда, те је одређено да Врховни суд поново одлучи о ревизији подносиоца уставне жалбе изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1835/19 од 02.10.2019. године.

У поновном поступку, испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Неосновано се у ревизији тужиоца указује на битну повреду из члана 374. став 1, у вези са чланом 8. ЗП, обзиром да је побијана одлука заснована је на чињеничном стању које је утврђено оценом доказа извршеном од стране првостепеног суда.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је уговором о раду 30.04.2013. године засновао радни однос на неодређено време код туженог почев од 07.05.2013. године, на пословима неговатеља који послови се код туженог обављају са трећим степеном стручне спреме према важећој систематизацији и коефицијентом за обрачун зараде од 10,03 у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун зараде у јавним службама за послове неговатеља. Тим уговором је констатовано да запослени има четврти степен стручне спреме образовног профила медицинска сестра – техничар и стечено више образовање Више медицинске школе, с тим што је радни однос засновао на пословима са трећим степеном стручне спреме. Решењем инспектора рада бр. 389-117-00060/2016-02 од 15.06.2016. године, наложено је овде туженом да послове главне медицинске сестре повери запосленом који испуњава услове предвиђене Правилником о организацији послова од 01.08.2007. године, односно који има вишу медицинску школу и најмање једну годину радног искуства. Решењем туженог од 16.09.2016. године тужилац је привремено распоређен на послове главног медицинског техничара почев од 19.09.2016. године и одређен му је коефицијент за обрачун зараде 14,34, са датим разлозима да тужилац поседује вишу школску спрему и да је у претходном периоду обучаван за обављање тих послова. Анексом број 1 уговора о раду од 31.10.2016. године извршена је промена радног места тужиоцу, тако да је уговорено да ће исти обављати послове главног медицинског техничара и да ће му зарада уместо по

коефицијенту 10,03 бити исплаћивана по коефицијенту 14,34. Наведени анекс закључен је на основу понуде која је достављена тужиоцу 17.10.2016. године. Анексом број 2 уговора о раду од 21.03.2017. године измењен је уговор, тако што је тужиоцу одређен коефицијент за обрачун зараде од 14,56 и увећани коефицијент од 1,23 у складу са наведеном Уредбом, а за послове главног медицинског техничара. Према Правилнику о организацији и систематизацији послова туженог од 27.01.2016. године, радно место главне медицинске сестре систематизовано је у Служби домске заштите у члану 39. који предвиђа једног извршиоца са шестим или четвртим степеном стручне спреме – виша или средња медицинска школа. Тужени је тужиоцу 05.05.2017. године понудио закључење анекса уговора о раду број 3, тако што му је доставио писано обавештење у складу са одредбом члана 172. Закона о раду у коме је наведено да је разлог промене уговорених услова рада тужиоца неодговарајућа организација процеса рада у Служби домске заштите (неорганизована расподела послова и распоред сменског рада, као и кашњење у реализацији задатака и одсуство ауторитета тужиоца над медицинским сестрама и спремачицама којима је био претпостављени). Спорним анексом број 3 уговора о раду од 05.05.2017. године, измењена је одредба члана 2 уговора тако што је уговорено да тужилац убудуће обавља послове медицинске сестре – техничара у Служби домске заштите, као и члан 6 уговора тако што је уговорен коефицијент за обрачун зараде од 13,11. Пресудом Основног суда у Прокупљу П 22/18 од 04.05.2018. године, тужени је обавезан да тужиоцу исплати разлику између припадајуће и исплаћене зараде за период од јуна 2015. године до марта 2017. године, а која се односи на припадајући коефицијент за радно место главног медицинског техничара.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредаба чланова 171. став 1. тачка 1. и став 2. и члана 172. став 1. Закона о раду оценио да је основан тужбени захтев налазећи да је спорним анексом уговора о раду тужилац премештен на радно место које не одговара његовој стручној спреми, имајући у виду околност да је пре премештаја обављао послове главног медицинског техничара за које послове тужилац поседује захтевану вишу стручну спрему и за који рад је примао зараду према коефицијенту који је предвиђен затај степен стручне спреме, а што је у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама који се примењује код туженика у одељку који се односи на социјалну заштиту која предвиђа за послове више медицинске сестре и физиотерапеута са шестим степеном стручне спреме, коефицијент 14,56 који је тужилац пре премештаја остваривао, док је за послове медицинске сестре са четвртим степеном стручне спреме одређен коефицијент 13,11 који је тужиоцу понуђен оспореним анексом. С обзиром на то да је тужени поступио противно законској обавези, јер је могао запосленог да премести само на одговарајуће радно место истог степена стручне спреме, то је из изнетих разлога усвојен тужбени захтев.

Насупрот становишту првостепеног суда, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да је тужени оправдане и конкретизоване разлоге дао у понуди за закључење оспореног анекса, јер је послодавац уочио неодговарајућу организацију процеса рада у Служби домске заштите у погледу неорганизоване расподеле послова и расподеле сменског рада, кашњења у реализацији задатака и одсуство ауторитета тужиоца над медицинским сестрама и спремачицама којима је био претпостављени. Послодавац је имао оправдан разлог да тужиоца као главног медицинског техничара ради унапређења процеса рада и изостанка

способности за правилно руковођење особљен Службе домске заштите премести на друге одговарајуће послове. Послови медицинске сестре – техничара на које је премештен јесу послови исте врсте, као и послови главне медицинске сестре – техничара које је обављао почев од 2016. године до 05.05.2017. године, али и као послови неговатеља са трећим степеном стручне спреме на којем је засновао радни однос. Како је тужиоцу у законито спроведеној процедури понуђено обављање послова истог степена стручне спреме који су предвиђени уговором о раду јер је за оба посла предвиђен рад са четвртим степеном стручне спреме, а из уговора и анекса се не може закључити да је истим у било ком тренутку за тужиоца утврђен рад искључиво на пословима са шестим степеном стручне спреме, те да се ради о пословима исте врсте, то тужилац неосновано захтева поништај спорног анекса уговора о раду.

Врховни суд налази да се основано ревизијом указује да је побијана другостепена пресуда донета уз погрешну примену материјалног права.

Током трајања радног односа заснованог уговором о раду којим су уређена узајамна права и обавезе запосленог и послодаваца, може доћи до промена околности у односу постојеће у време закључења уговор, због којих послодавац може да понуди измену уговорених услова рада ради премештаја на други одговарајући посао када за то постоји оправдани разлог који се тиче потреба процеса и организације рада и других разлога, дакле у случајевима и у процедури одређеној правилима из члана 171. и 172. Закона о раду. Под другим одговарајућим послом у смислу правила из члана 171. став 2. Закона о раду сматра се посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме која је утврђена уговором о раду. Уз анекс уговора о раду, у смислу правила из члана 172. Закона о раду, послодавац је дужан да запосленом достави писмено обавештење које треба да садржи стварне и објективне разлоге за понуђен анекс уговора о раду, рок у коме запослени треба да се изјасни који не може бити краћи од 8 радних дана и правне последице које могу да настану непотписивањем анекса уговора о раду.

Као организатор процеса рада послодавац је у смислу одредбе члана 24 став 2 Закона о раду овлашћен да правилником о организацији и систематизацији послова утврђује организационе делове код послодавца, назив и опис послова, врсту и степен захтеване стручне спреме, односно образовања и друге посебне услове за рад на тим пословима, а може да се утврди и број извршилац. За рад на одређеним пословима, изузетно, могу да се утврде највише два узастопна степена стручне спреме, односно образовања у складу са законом (став 3).

У смислу цитираних одредби, код премештаја запосленог на други одговарајући посао, не може се сматрати одговарајућим послом посао за чије се обављање алтернативно захтева нижи степен стручне спреме од стручне спреме за коју је запослени закључио уговор о раду.

У конкретном случају, тужилац је закључио уговор о раду 30.04.2013. године којим је засновао радни однос ради обављања послова неговатеља, за које послове је према тада важећем скту о систематизацији захтеван трећи степен стручне спреме. У току трајања радног односа Анексом уговора о раду бр. 1 од 30.10.2016. године и Анексом бр. 2 од 21.03.2017. године измењен је првобитно закључен уговор о раду због потребе организације и процеса рада (имајући у виду и налог из решења инспектора

рада од 15.06.2016. године), тако што је тужилац премештен и уговорено је обављање других послова -главног медицинског техничара, са признатим и уговореним коефицијентом за обрачун и исплату плате у висини 14,56, што одговара пословима са шестим степеном стручне спреме, а све у складу са Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, због чега је насупрот становишту другостепеног суда, без значаја околност да у наведеним анексима уговора о раду није децидно наведен степен стручне спреме.

Тако измењен уговор о раду је произвео дејство од дана закључења наведених анекса бр. 1 и бр.2, од када је за послове на које је тужилац премештен остваривао права и обавезе, не само фактичким обављањем уговорених послова главног медицинског техничара, већ и право на обрачун и исплату плате према захтеваном и уговореном коефицијенту који одговара шестом степену стручне спреме. Зато су те одредбе измењеног уговора о раду, релевантне за оцену законитости закљученог предметног Анекса број 3, на основу понуде послодавца за измену уговорених услова рада, а не у односу на одредбе првобитно закљученог уговора из 2013. године, чије су одредбе престале да дејствују у наведеним измењеним деловима у погледу уговорених послова конкретног радног места са уговореним правима и обавезама по основу рада на тим пословима, нити се може новим анексом уговора ретроактивно мењати и тиме поништавати дејство претходно закључених анекса. Осим тога, тим анексима није промењен само назив радног места, како по погрешно закључује другостепени суд, већ је тужилац преузео обавезу обављања послова другог радног места у складу са понудом послодавца и захтеваним и уговореним коефицијентом за шести степен стручне спреме коју је тужилац имао. Стога чињеница да је актом и систематизацији радног места главне медицинске сестре-техничара алтернативно предвиђен шести или четврти степен стручне спреме, односно виша или средња медицинска школа, у конкретном случају је без утицаја, код утврђења да је по наведеном основу, тужени послодавац тужиоцу омогућио и уговорио обављање послова и реализацију уговорених права и обавезе са захтеваним шестим степеном стручне спреме.

Следом изнетог, послови медицинске сестре-техничара у Служби домске заштите са захтеваним четвртим степеном стручне спреме - средња медицинска школа, на које је тужилац премештен Анексом уговора о раду број 3, а у односу на поверене послове које је тужилац обављао са шестим степеном стручне спреме до премештаја тим анексом, не сматрају се одговарајућим послом јер се не ради о истом степену стручне спреме, због чега је правилан закључак првостепеног суда да је наведени анекс закључен супротно правилима прописаним одредбом члана 171. став 2. Закона о раду из ког разлога је поништен као незаконит.

Како је ревизија тужиоца основана, преиначена је и одлука о трошковима другостепеног поступка, јер у том делу тужени није успео у смислу члана 153. став 1. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу су применом одредаба члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП признати трошкови према успеху у ревизијском поступку и опредељеном захтеву пуномоћника тужиоца. Имајући у виду да тужилац у тужби и у току поступка пред првостепеним судом није означио вредност спора, нити се она

може утврдити на основу одређене или плаћене судске таксе, то се као вредности предмета спора, применом члана 28. Закона о судским таксама, узима износ од 15.000,00 динара, па је тужиоцу досуђено за састав ревизије износ од 12.000,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи у време предузимања ове парничне радње.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**